

«Բ. Օտարականաց ընակարաններն ու խանութներն եւ անոնց հետ եղած գետնները՝ հասարակաց օրինաց պաշտպանութեամբ կ'աւանդանան: Նոցա տներուն եւ առու-տուրի հաշուներուն գնութիւնը այն կանոններով միայն կրնայ կատարուիլ՝ որ արդէն դրուած են Ռուս հաւատակներուն համար:

«Գ. Օտարականները կարող են տէր լինել՝ թէ գնելով եւ թէ ժառանգութեամբ, կտակով, պարգևատուութեամբ, տէրութեան գանձէն ընդունելով, եւայլն, ամէն տեսակ շարժուն եւ անշարժ ստացուածք, դուրս հանելով անոնք միայն՝ որ այժմու օրինաց զօրութեամբ կրնան ստանալ միայն Ռուսաց ժառանգական ազնուականները եւ նոցա իրաւունքը ունեցող օտարականները:

«Դ. Օտարականները, բաց իրենաներէն, երկրի տէր եւ դոճներուն անունովը կրնան նոցա կալուածները կառավարել՝ իրեն: զօրմակաւոր: Կրնան նաեւ վարձով բռնել ընակուած ու անընակ երկիրներ ու գեղեր՝ այն պարտականութիւններով որ օրէնքով արգելուած չեն, եւ այն պայմաններով որ արդէն դրուած են Կայսերութեան բնիկ հաւատակներուն համար:»

— Մերակուտական տեղեկութեանց մէջ (Севастскія Вѣдомости) տպագրեցաւ՝ Կովկասու երկրին մէջ քրիստոնէութիւնը ծաղկեցընելու համար ձեռնարկուած ընկերութեանը Կանոնադրութիւնը: Այս ընկերութեան նպատակն է աւելցնել լեռնաց մէջ եկեղեցիներ կանգնել, ու նոցա մօտ եկեղեցականներ պահպանել: Դ. քրիստոնէութիւնը տարածելու միտքով՝ աւուրներու (գեղերու) մէջ եւ ուրիշ տեղեր զարոցներ բանալ՝ լեռնաբնակ ժողովրդոց համար: Գ. նոյն դիտմամբ մասնաւոր դասարաններ հաստատել եկեղեցական ուսումնարանաց մէջ: Դ. քարոզիչներ ընտրել եւ պահպանել, եւս եւ նոցա զօրծողութիւնները կարգի գնել: Ե. աստուածաշունչ սուրբ գիրքը եւ աստուածային պաշտամանց գրքերը կովկասային լեզուներ բարգմանել:

— Կովկասեան եւ անդրկովկասեան երկիրներուն մէջ Կովկասու Փոխարքային իշխանութիւն տրուեցաւ որ այն կողմերն եղած այլեայլ քրիստոնէայ դաւանութեանց մեծաւորներուն հրաման տայ՝ իրենց հաւատքին դարձուելու ըզմամեծականներն ու հերետիկները, երբոր ժողովուրդը վկայէ թէ նոցա իրքիստոնէութիւն դարձուցած անձինքը Ռուսաց դաւանանքէն չեն ու չեն: Ռուսաստանի ներքին նահանգներուն մէջ այս զօրծողութեան համար պէտք է ամէն անգամ Վ. ԿԱՅԱՍԵՐ հրամանն ընդունիլ:

— Թեոդոսիոյ երկաթէ ճանապարհին վրայ ապրիլ ամսէն սկսեալ աշխատանքները առաջ երբայլու հետ են, եւ այս օրերս զօրծաւորաց մէկ մասը Թեոդոսիայէն դեպ ի Ռուդոյ եղած կտորին վրայ սկսան աշխատիլ:

— Յուլիսի վերջերը Կայսերական վճռով հաստատուեցան Ռուսաստան եկող օտարականաց տրուելու անցագրերուն համար դրուած առժամանակեայ կանոնները: Այս նոր կանոններուն զօրութեամբ հետագայ բերեալութիւններն եւ ղան օտարականաց:

ա. Օտարականք կարող են մտնել այսուհետեւ Ռուսաստան ոչ միայն իրենց տէրութիւններէն առնուած անցագրով (որ է *փաստիդք* ըստածը), այլ եւ ուղեւորով (որ գերմաներէն *վանտերպուխ* կըսուի, եւ շատ տեղ արձնատաւորաց կտըրուի), միայն թէ պէտք է որ Ռուսաց հիւպատոսներուն վկայութիւնը գտնուի այն տեղակաց մէջ, անկեղ իզատ նաեւ այն անցագրով որ Ռուսաստանի մէջ առնուած է՝ զրսի երկիր երբայլու համար, ու տրուած օրէն մինչեւ այն ժամանակը մէկ տարիէն աւելի չէ անցած, վրան ալ Ռուսաց հիւպատոսարանի մը ձեռքը կայ:

բ. Երբոր Ռուսաստան մտնող օտարական մը իւր ճանապարհին վրայ պատահած առաջին կուսակալական քաղաքէն անցազիր մը կընդունի, անով իրաւունք կուսնայ ընելու, եւ ոչ թէ այն կուսակալութեան մէջ միայն:

գ. Ազգային անցագիրներն ու ուղեւորականները օտարականց ձեռքէն չեն առնուիր:

դ. Անցազիր ընդունելու համար հարկ չէ որ օտարականներ անձամբ ներկայանան կուսակալին ղիւանատունը:

ե. Օտարականներուն նոր անցազիր տրուելու համար զրաւոր խնդրուածք չպահանջուիր, եւ անցազիրը նոյն օրը, կամ թէ խիստ ուշ՝ երկրորդ առաւօտը կտըրուի:

զ. Երբոր օտարականը ուրիշ քաղաք մը կամ գաւառ մը կընակի, իւր անցազիրը կարող է փոխել այն քաղաքին բարեկարգարանին (*փոխգիւյիւն*) կամ տեղական դատարանին (*զեմաքիյ սուտ*) ձեռքովը:

է. Նոյն կանոններով կտըրուին օտարականաց նաեւ Ռուսաստանէն դուրս ելլելու անցագրերը. եւ անոնց համար վճարուելու տուրքն է 15 քոփէկ:

ը. Օտարականի մը Ռուսաստանէն դուրս ելլելուն համար երեք անգամ տպագրութեամբ անունը հրատարակելու սովորութիւնը կղաղրի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Թեոդոսիոյ Ռուսմեարանիս Ազգային (եւ ոչ մասնաւոր) վարժարան լինելը ուղիղ հասկըցող եւ ճշմարտապէս ազգասէր անձանց մէջ՝ արժանաւոր գովութեամբ յիշատակելի կհամարիմք հետագայ պատուական բարերարները, որ այս տարի Ռուսմեարանիս աշակերտաց տարեկան քննութիւններէն ու հանգստեան ժամանակէն ետեւ՝ մէկ մէկ սան ընծայեցին իրենց ծախիւքը:

ա. Թորոս Դանիէլեան Տէօքլէթեանց քաջատոհմիկ իշխանաւորը լիաթոշակ սան տուաւ Ռուսմեարանիս Խաղանճեան Յարութիւն, Խարասուցի պատանին:

բ. Սարգիս Ռափայէլեան Խայիմեանց ազնիւ վաճառականը կիսաթոշակ սան տուաւ Խալայճեան Յովհաննէս, Ապիթոշնացի պատանին:

գ. Գրիգոր Կարապետեան Սալթիքեանց մեծապատիւ վաճառականը կիսաթոշակ սան ընդունեցաւ իրեն՝ արդէն Ռուսմեարանիս աշակերտեալ Մարտիրոս Պիճոյեան, Նախիջևանցի պատանին: